

[6] Potchefstroom

Op 21 maart 1960 schoten te Sharpeville angstige politieagenten op een dreigende massa van demonstrerende zwarte Zuid-Afrikanen. Zij veroorzaakten niet slechts een bloedbad met 69 dodelijke slachtoffers, dat aanleiding werd voor een periode van massaal verzet en tal van repressieve maatregelen.

In de jaren '50 was het zelfvertrouwen en verzet van de zwarte bevolking toegenomen, in reactie op de toenemende doorvoering van de apartheidsmaatregelen en gestimuleerd door de dekolonisatie elders. Op initiatief van prof. Z. K. Matthews, voorzitter van het ANC in de Kaapprovincie, vond in 1955 te Kliptown (nabij Johannesburg) bijvoorbeeld een *Congress of the People* plaats, bijgewoond door bijna 3000 afgevaardigden van tal van organisaties, dat een *Freedom Charter* aannam:

We, the people of South Africa, declare to all our country and the world to know: that South Africa belongs to all who live in it, Black and White and no Government can justly claim authority unless it is based on the will of all the people.

De regering reageerde met een hoogverraadproces tegen tal van voor-
aanstaande opposanten, dat vijf jaren duurde en ertoe leidde dat rechter F. Rumpff hun aanklacht niet bewezen verklaarde.¹

Sharpeville werd echter het keerpunt in het verzet tegen de apartheid. Het Pan Africanist Congress (een radicale afsplitsing van het African National Congress, ANC, 1959) verscherpte direct haar acties tegen de pasjeswet (de demonstratie in Sharpeville was een onderdeel ervan geweest), terwijl het ANC een dag van nationale rouw uitriep. De regering reageerde met massale arrestaties en het uitroepen van de noodtoestand. Vervolgens werden PAC en ANC tot verboden organi-